

Arbeids manden

Medlemsblad for Norsk Arbeidsmandsforbund Nr. 7/2007 • 109. årg

Bruk stemmeretten

side 3-5

Utfordringen

Stem inn de politiske partiene som tror på løsninger som trykker fellesskapets beste.

«Den gangen var det å bekjempe fattigdom. Nå er det å fordele rikdom», sa tidligere statsminister Odvar Nordli forleden. Han snakket om før i tida og nå. Den gangen Norge var et fattig land og alle måtte snu på skillingen. Nå er vi rike, men har vi det bedre for det?

Da er det veldig rart at det blir færre og færre av oss som møter opp når vi har sjansen til å være med og bestemme hvordan vi skal fordele rikdommen og hvordan vi vil ha det i vårt eget nærmiljø. Å bestemme at kommunestyrene får en sammensetning som jobber for de sakene som tjener til fellesskapets beste.

Gjennom de siste 40 årene har oppslutningen om kommune- og fylkestingsvalg blitt stadig dårligere. Statistisk sentralbyrå meddeler at valgdeltakelsen ved kommunevalget i 1963 var 81 prosent, mens den for fire år siden bare var 59 prosent.

Fire av ti bryr seg ikke, hvis vi skal ta det bokstavelig. Slik er det selvfølgelig ikke. Vi bryr oss med det meste og klager på feil og mangler overalt i samfunnet. Klager ikke minst på politikere som ikke vet hvordan folk flest har det.

Åtte av ti medlemmer mener at LO skal være en samfunnspolitisk aktør. Stortingsvalget for to år siden synliggjorde et aktivt engasjement fra titusener av medlemmer, og sørget for en annen politisk sammensetning på Stortinget. Derfor oppfordres de igjen til å bidra, slik at vi får den forandringen vi ønsker i egen kommune og eget fylke.

Stem inn de politiske partiene som tror på løsninger som trykker fellesskapets beste. At vi fordeler rikdommen rettfærdig.

BA

Innhold

03 Bruk stemmeretten

08 Innelåst og utskjelt

12 Landminegalla

14 Tariffrevisjonen 08

16 Rana Gruber

20 Sulis

24 Ja-mennesket Samuel

28 Gruveliv

FORSIDEN: Forbundsleder Erna C. Dyngje med LOs valgbrochure som presenterer 12 viktige politiske saker som de rød-grønne helt eller delvis har innfridd siden stortingsvalget i 2005. (Foto: Britt Andreassen)

Medlemsblad for Norsk Arbeidsmandsforbund

Postadresse:

Pb. 231 Sentrum, 0103 Oslo

Layout:

Stine Iversen, LO Media

Produksjon:

Stiftelsen Fri Fagbevegelse
– LO Media
Møllergt. 39, 0179 Oslo

Annonsepriser:

4-farger:
Helside kr 10.600
Halvside kr 7.600
Kvartside kr 5.300

Svart/hvitt:
Helside kr 9.200
Halvside kr 6.600
Kvartside kr 4.200

Arbeidsmanden redigeres etter Vær Varsom-plakatens regler for god presse-skikk. Den som mener seg rammet av urettmessig omtale oppfordres til å ta kontakt med redaksjonen. Pressens Faglige Utvalg (PFU), et klageorgan oppnevnt av Norsk Presseforbund, behandler klager mot pressen. Adressen er PFU, Rådhusgt. 17, Postboks 46 Sentrum, 0101 Oslo.

Arbeidsmanden utkommer 10 ganger i året, Utgitt siden 1898.

Ansvarlig redaktør:

Britt Andreassen
Epost: britt@lo-media.no
arb-mand@lo-media.no
Tlf: 23 06 33 67

Redaksjonen avsluttet 20.08.2007

Valg 2007

Din stemme teller

– Vi må huske på at det gjelder vårt nærmiljø og hvordan vi vil ha det der vi bor. Jeg håper at medlemmene våre utfordrer lokalpolitikere for å finne ut hvem som med oss, og hvem som er mot de verdene fagbevegelsen står for. ▶

BRUK STEMMERETTEN: - Vær med og bestem hvordan du vil ha det i nærmiljøet ditt, oppfordrer forbundsleder Erna C. Dynge.

Valg 2007

Foto: colourbox.com

Forbundsleder Erna C. Dynge stiller seg helhjertet bak LOs valgkampmotto "Din stemme teller". Og hun håper at LOs medlemmer møter opp ved valgurnene til fylkestings- og kommunevalget i september, slik de gjorde ved stortingsvalget for to år siden. Den gangen avgjorde fagbevegelsens stemmegivning utfallet, det ble et rød-grønt flertall på Stortinget.

I 2005 var det den omfattende medlemsdebatten "Du bestemmer – LO på din side" som fikk mange til å engasjere seg. 54 spørsmål ble sendt til de politiske partiene for å finne ut hva de mente og ville gjøre i konkrete spørsmål.

I høstens valgkampbrosjyre presenterer Landsorganisasjonen hvordan den rød-grønne regjeringen og stortingsflertallet har fulgt opp 12 av de viktigste sakene på medlemmenes prioriteringsliste. Erna C. Dynge vil gjerne kommentere dem, men det er en sak forbundsleder Dynge vil belyse spesielt, før hun kommenterer hvert enkelt punkt. Det gjelder likestilling i forhold til heltids- og deltidsproblematikken.

– En halv million jenter jobber deltid. For mange av dem er det greit. Men opp mot 100 000 av disse jentene ønsker om mer å gjøre. De må få tilbud om det, mener hun. – Jeg vil minne om at fagbevegelsen i årevis har sagt at heltid er en rettighet, mens deltid er en mulighet. Og skal vi få reell likestilling, må de jentene som ønsker heltid få det.

Deltid betyr mindre lønn, men også lavere trygd, når det tid kommer. Jentene taper veldig mye i det lange løp. Vi får ikke like lønn før vi får dette på plass, hevder Dynge, som også er opptatt av å få likestilt turnus og skift. Hvorfor har det vært slik motstand til det, spør hun. Dessuten konstaterer hun at det er tendenser til at menn/småbarnsfedre jobber stadig mer overtid, mens jentene altså jobber deltid. Det er et tankekor og et viktig element å ha med seg i denne sammenhengen, mener forbundslederen.

1) Full lønn under sykdom. INNFRIDD

Den rød-grønne regjeringen har sikret at dagens sykelønnsordning beholdes, også i en periode hvor sykefraværet har økt.

Erna: "Det er viktig, og ikke en selvfølge. Flere av partiene ønsker å fjerne denne retten. For oss er det farlig å ta for gitt at de velferdsordningene vi har i dag, blir videreført i morra. Det er avhengig av hvilken regjering vi har".

2) Videreføre AFP. DELVIS INNFRIDD

Avtalefestet pensjon (AFP) videreføres gjennom pensjonsforliket i Stortinget fra 2005. Ordningen skal tilpasse ny folketrygd gjennom drøftinger med partene i arbeidslivet.

Erna: "Dette er også en viktig sak for våre medlemsgrupper. Dette skulle være en ordning for sliterne i arbeidslivet. Og er det noen som organiserer litemne, så er det vårt forbund – renholdere, veiarbeidere, gruvearbeidere for eksempel. AFP skal være en reell mulighet for å gå av ved 62 år. Bli ordningen svekket, vil disse gruppene ikke ha mulighet til å benytte seg av ordningen."

3) Faste ansettelser. INNFRIDD

Fremskrittspartiet og Bondevik-regjeringen endret arbeidsmiljøloven slik at det ble fritt fram for midlertidige ansettelser. Omgjort.

Erna: "Fast ansettelse er grunnleggende for at en arbeidstaker skal ha den tryggheten som trengs i arbeidslivet. Det er skummelt at en regjering endrer en lovtekst som har så stor betydning for arbeidstakerne. For vårt forbund, som organiserer arbeidstakere med useriøse arbeidsgivere, er det spesielt viktig at det er hjemlet i lovverket."

4) Ei arbeidstid å leve med. INNFRIDD

Fremskrittspartiet og Bondevik-regjeringen endret arbeidsmiljøloven slik at det ble mulig å jobbe 13 timers dag uten rett til overtidsbetaling. Omgjort

Erna: "I en tid der sykefraværet øker,

pluss altfor mange er uføretrygdet, kan vi ikke vente at folk skal jobbe mer. Folk i fysisk harde yrker klarer knapt nok å henge med i tempoet slik det er i dag. Derfor ingen utvidelse. Viktig.”

5) Ta naturgassen i bruk.

DELVIS INNFRIDD

Gassrøret til Grenland og videre til Østlandet, Sverige og Danmark er fullfinansiert og vil kunne levere gass fra 2012. Forskningsprogrammet Gassmaks skal sikre at Norge blir verdensledende i miljøvennlig bruk av gass. Langs kysten fra Hammerfest til Lista er det etablert mottak for flytende naturgass.

Erna: ”Jeg synes regjeringen skal ha ros for at den har gått inn for dette. Det er viktig at vi har kunnskap og kompetanse på dette området i Norge, og ikke overlate miljøtenkningen og utviklingen av alternative energikilder til andre.”

6) Rette opp kuttet i ledighetstrygden.

DELVIS INNFRIDD

Fremskrittspartiet og Bondevik-regjeringen kuttet opp mot 20 000 kroner i arbeidsledighetstrygden. Dette er delvis rettet opp av de rød-grønne. Feirettillegget er gjeninnført og ventetiden for å få dagpenger er redusert fra fem til fire dager.

Erna: ”Igjen – de som har det vanskeligst skal ikke bære den tyngste børa. Det er urettferdig!”

7) Garanti for jobb eller utdanning for ungdom under 25 år.

DELVIS INNFRIDD

Ungdom under 25 år har fått en oppfølgingsgaranti som sikrer dem særskilt oppfølging etter tre måneders arbeidsledighet. Arbeidsledigheten blant ungdom er kraftig redusert.

Erna: ”Det er veldig viktig å ha tilbud til ungdommen. Det verste er å føle at det ikke er plass til dem, verken i skole eller arbeidsliv. Hvis vi går ledig over lang tid, vil det kunne føre til sosiale problemer. Vi må samtidig jobbe med boligpolitikken knyttet opp mot ungdom. Det kan ellers være håp-

løst for en ungdom å komme inn i boligmarkedet. Dessuten må det jobbes videre med at ordninger for studenter og lærlinger blir likestilt – slik vårt landsmøte krevde.”

8) Forsøksordninger med 6-timersdag/30 timers uke. INNFRIDD

Den rød-grønne regjeringen har satt i gang flere forsøk med redusert arbeidstid, for eksempel 6-timersdag, for seniorer i staten. Det er bevilget 20 millioner kroner til slike forsøk i 2007.

Erna: ”Det er spennende med de forsøkene som er gjennomført. Vi har jo eksempler fra bedrifter i vårt forbundsområde. Interessant å se at det går an med 6-timersdag i mannsdominerte bransjer. Det er ikke så umulig som noen vil ha det til. Det har bidratt til å redusere sykefraværet i en bransje med fysisk tungt arbeid.”

9) Nei til konkurranseutsetting, anbud og privatisering innen skole, helse og omsorg. INNFRIDD

Den rød-grønne regjeringen har begrenset bruken av private kommersielle sykehus, stanset privatiseringen av fellesskolen, stanset konkurranseutsettingen ved Jernbaneverket og sagt nei til økt konkurranseutsetting av persontrafikken. I stedet for skatteletter er velferdstilbudet styrket med 18 milliarder på to år.

Erna: ”Noen kjerneoppgaver er det viktig at det offentlige har ansvaret for, og sørger for et så godt tilbud som mulig, blant annet gjelder det helse, omsorg, skole. Det er ikke alt egner seg til anbudsutsettelse. Jeg er imot at skattelette til dem som har mest skal gå på bekostning av velferdsordninger. Vi har altfor mange som kommer inn under begrepet fattige her i landet. Det er bekymringsfullt.”

10) Doble skattefradraget for fagforeningskontingenten til kr 3600. DELVIS INNFRIDD

Skattefradraget for fagforeningskontingenten har så langt økt med til sammen 50 pro-

sent til 2700 kroner.

Erna: ”Mener fortsatt at dette bør regjeringen innfri fullt ut – spesielt når en tenker på de fradragene næringslivsledere har. Alle er tjent med et organisert arbeidsliv i Norge. Det driver fram de gode ordningene vi har. Det er dessuten urettferdig at noen få med dårlig lønn betaler regningen for det flertallet nyter godt av uten å betale noe for det.”

11) Olje- og gassboring i nord.

INNFRIDD

Den rød-grønne regjeringens forvaltningsplan sikrer forutsigbare rammebetingelser for olje- og gassaktivitet i nord. Nye områder er tildelt for leteboring blant annet i Barentshavet. Petroleumsvirksomhet i Nordland VII og Troms II vil bli vurdert i 2010.

Erna: ”Den er grei – ikke minst med tanke på arbeidsplasser og utvikling av kunnskap og kompetanse i nord. Viktig at det er norske aktører og ikke bare utlendinger.”

12) Tiltak mot sosial dumping.

INNFRIDD

Den rød-grønne regjeringens handlingsplan mot sosial dumping kom 1. mai 2006. Planen blir fulgt opp kontinuerlig og inneholder blant annet økte ressurser og mer myndighet til arbeidstilsynet, mer innsynsrett for tillitsvalgte, strengere regler for inn- og utleie av arbeidskraft og godkjenningsordning for bemanningsforetak.

Erna: ”Jeg mener at tiltaksplanen som regjeringens har satt i gang er bra, men det er ikke nok. Vi har mye sosial dumping i Norge som ikke blir omfattet av handlingsplanen. Eksempelvis svart arbeid og ulovlig arbeid. Vi trenger ytterligere tiltak mot sosial dumping – ikke bare rettet mot utenlandske arbeidstakere. Det er viktig å prioritere de bransjene som er mest utsatt, og etablere ordninger for myndigheter, arbeidsgiver- og arbeidstakerorganisasjoner, spesifikt for den enkelte bransje og mest mulig målrettet.”

Tekst og foto: Britt Andreassen

Valg 2007

Nå er det igjen tid for å bestemme seg for hvem som skal få din stemme til årets kommune- og fylkestingsvalg. Det er veldig viktig at dere alle bruker denne retten og plikten. Vi ser dessverre tendenser til

at flere og flere sitter hjemme. De gidder rett og slett ikke.

Jeg håper at dette ikke gjelder medlemmer i Norsk Arbeidsmandsforbund.

Bli med og sørg for at sofapartiet ikke

får noen stemmer.

PS: (For meg er det også veldig greit at dere stemmer rød-grønt.)

Godt valg!

Kjell Borglund

Tett på Øyvind T. Hansen

I over to år har de ansatte i MMI Synovate kjempet for å få tariffavtale, uten hell. Likevel engasjerte LO selskapet til å gjennomføre en omdømmeundersøkelse for seg i april i år. Det skulle ikke ha skjedd, mener informasjonssjef Øyvind T. Hansen.

– Burde det ikke være en selvfølge at de som leverer tjenester til LO har ordnede arbeidsforhold?

– Selvsagt. Og hadde vi visst at HK hadde en uløst sak med MMI som nå ligger til behandling i nemnd, ville vi aldri ha engasjert dem. Dette er første gang vi bruker MMI, og vi fikk ikke vite om konflikten i selskapet før 9. mai. Da var undersøkelsen allerede under gjennomføring.

– Er det helt umulig å komme seg ut av en slik avtale?

– Vi hadde inngått en kontrakt som var bindende, både juridisk og økonomisk. Dette informerte vi HK om så snart vi ble klar over saken.

– Hva slags signal gir denne saken til andre arbeidsgivere som ikke vil gi sine ansatte tariffavtale?

– Jeg synes ikke vi skal trekke inn andre arbeidsgivere i dette. Å engasjere bedrifter uten orden internt, er ingen form for praksis her. LO passer stort sett godt på, men dette er et ansvar alle må ta. Hotell- og restaurant og grafisk har vært flinke til å melde fra, slik at vi velger bedrifter med ordnede forhold.

– Det betyr at dere ikke har gode nok rutiner i dag?

– Vi har informasjonsberedskap, men denne saken viser tydelig at vi må ha et bedre system for å fange opp saker som ligger til behandling i nemnd. Dette er et ansvar også for forbundene. Det er jo ikke bare LO som har brukt MMI, men jeg tror heller ikke Fagforbundet, Fellesforbundet eller Fellesorganisasjonen ville ha brukt selskapet om de hadde visst at de ansatte sliter med å få tariffavtale.

– Hvem har ansvar for å få opp et slikt system?

– Dette vil vi ta tak i, og det har allerede vært snakket om i LOs forhandlingsavdeling. Men dette er også viktig for forbundene. Vi må få et system der man får frem slike saker. Hvis ikke kan man uforskyldt ende opp slik vi har gjort nå. Når en sak ligger til behandling i nemnd i så lang tid, får den også lite oppmerksomhet, og da kan man trå feil.

– Kan ikke LO øve press på MMI slik at de ansatte endelig kan få tariffavtale?

– Det er jo ikke slik at vi ikke har gjort noe i denne saken. Vi har tatt det opp med HSH og presisert at den må løses. Det burde også være i MMIs interesse. Et sel-

skap som lever av omdømme er ikke tjent med så mye dårlig omtale. I tillegg er det jo håpløst at en sak som dette kan ligge til nemndsbehandling i så lang tid. Dette må vi få en ordning på.

Tekst: Anette Hobæk Ravensborg

Forbundslederen har ordet

Det er viktig at vi er aktive og at vi tør å utfordre lokalpolitikere i de sakene som opptar hver enkelt av oss mest.

Ditt valg er viktig – bruk stemmeretten!

Den 10. september er det kommune- og fylkestingsvalg i Norge. Det skal velges lokale og regionale kandidater fra de ulike partiene. Mange er fortsatt usikre på hva de skal stemme på valgdagen. I denne valgkampen er det viktig å ha fokus på nærmiljø og lokalsamfunnet. Det er viktig at vi har et nærmiljø som ivaretar de behov vi har som innbyggere enten det gjelder, skole, kollektivtilbud, helse eller omsorgsoppgaver. Det er viktig at vi er aktive og at vi tør å utfordre lokalpolitikere i de sakene som opptar hver enkelt av oss mest. Vi har under den rød-grønne regjeringen fått innfridd mange av fagbevegelsens krav, som en ny og forbedret arbeidsmiljølov, tiltak mot sosial dumping, økte fradrag for fagforeningskontingent osv. En slik positiv utvikling kommer ikke av seg selv, men som en følge av at vi er aktive å støtter de partiene som slåss for fagbevegelsens saker. Dette gjelder også i kommuner og fylkeskommuner.

Vi har stilt krav til kommunene om at de tar kampen mot sosial dumping på alvor og at ivaretagelse av arbeidsmiljø og tarifflønn er en forutsetning i alle kommunale og fylkeskommunale anbudsutlysninger. Et godt eksempel på dette er manifestet mot sosial dumping som Moss kommune og flere andre kommuner har vedtatt som et ledd i kampen mot useriøsitet og sosial dumping. Det er viktig at kommuner og fylkeskommuner bidrar aktivt i denne kampen da disse er ansvarlige for store deler av tjenesteinnkjøpene i offentlig sektor. Sosial dumping undergraver regelverket i arbeidslivet, og det offentlige har derfor et særskilt ansvar for å bekjempe dette ondet i tiden som kommer.

Vi er også opptatt av at heltid er en rettighet og at deltid skal være en mulighet. Kampen for likestilling er viktig i en tid hvor vi ser småbarnsfedre jobber mer enn noen gang, hvor ofte kvinnene må kompensere grunnet lønnsforskjeller. Vi ser med dette at det gamle rollemønsteret fortsatt er

der og det må vi gjøre noe med hvis vi skal ta likestillingskampen seriøst. Vi vet at over 70 000 kvinner er i deltidsstillinger, innenfor offentlig sektor og servicesektoren. Mange av dem ønsker å jobbe fulltid hvis de hadde mulighet til det. Mange av disse kvinnene har også så lave stillingsbrøker at det ikke er mulig å leve av en slik inntekt. Det er derfor viktig å kreve flere heltidsstillinger slik at de som ønsker å jobbe mer skal få mulighet til det. Jeg er også glad for at statsminister Stoltenberg og den rød-grønne regjeringen nå har tatt denne utfordringen på alvor.

Kommuner og fylker har også ansvar for kollektivtrafikk og deler av veinettet vårt. Det er derfor viktig at vi stiller krav om gode kollektivtilbud som buss og bane og at vi får et veinett som er godt utbygd og vedlikeholdt. De rød-grønne har gjort en bra jobb så langt med nasjonal transportplan men det gjenstår ennå mange utfordringer på veisektoren i Norge.

Ditt valg er viktig og jeg håper alle våre medlemmer bruker stemmeretten den 10. september. Valgresultatet vil legge klare føringer for hvilken samfunnsutvikling vi ønsker oss i tida framover. I vårt forbund står fellesskapet og ivaretagelse av velferdssamfunnet som viktige verdier som vi må beholde for framtida.

Vi sier nei til egoisme og de frie markedskrefters spill og til Fremskrittspartiet som i sitt program er i mot kollektive tariffavtaler og dermed hele vårt grunnfundament. Derfor er det viktig å stemme på de partier som jobber med oss og ikke de partier som er i mot oss i kommune- og fylkestingsvalget den 10. september!

Godt valg!

Erna

Utskjelt og motarbeidet

Jens Bakken ble låst inne på et rom i en time, skjelt ut og bedt om ikke å bry seg. Han hadde blant annet påpekt uverdige arbeidsforhold og brudd på arbeidsmiljølovens bestemmelser om overtid. Bakken var verneombud og hovedverneombud for Adecco Airport Security AS på Gardermoen.

– Dette er det verste jeg har vært med på siden jeg begynte i arbeidslivet i 1966, sier Jens Bakken (57) i dag. Ett år er gått siden han ikke orket mer og sluttet i jobben på Gardermoen. Presset fra ledelsen ble for mye å bære. Etter flere sykmeldinger sa han opp. Det var Bakkens lege som anbefalte ham å slutte i Adecco. Ryggen var vond og magen slo seg vrang. Han var fysisk og psykisk utslitt etter det han oppfattet som mobbing fra ledelsens side. Det er først nå han føler seg sterk nok til å gripe fatt i og fortelle om det han opplevde i fire år fram til juli 2006.

Jobbskifte

Etter mange års ansettelse i grafisk bransje, ønsket han seg noe annet. I 2000 fikk han jobb i sikkerhetskontrollen på hovedflyplassen. To år etter ble han valgt til verneombud, to år senere også til hovedverneombud for flere hundre ansatte i Adecco Airport Security.

Bakken ønsket å gjøre en så god jobb som mulig for sine arbeidskamerater. Det følte han som sin plikt. Det var stort sykefravær og stor turnover blant folkene i sikkerhetskontrollen. Bakken mener nå å vite noe om årsakene til nettopp det.

Flere varsler

Verneombudet varslet om flere forhold som gjaldt kollegene i sikkerhetskontrollen. De hadde ikke pauserom, bemanningen var for lav, ikke bare i helger og ved høytider, luft- og temperaturforhold var for dårlige, det var manglende skiftlister og uforutsigbar arbeidstid. Og under heismontørstreiken måtte de sitte "vakt" inne i heisene, for at skade ikke skulle oppstå. Dette gjorde folk syke. Dessuten påpekte han at doble og treble vakter i sikkerhetskontrollen kunne true flysikkerheten.

– Vi hadde folk som av og til jobbet 24 timer i ett strekk, påstår han. – Du kan ikke en gang kjøre bil etter ei så lang arbeidsøkt,

man kan ikke være oppvakt så lenge. Det sier seg sjøl at oppmerksomheten ikke er på topp etter så mange timer foran skjermen, derfor mente jeg at det kunne true flysikkerheten.

Bakken varslet ledelsen om disse forholdene. I tillegg meldte han ifra til Arbeidsmandsforbundets avdeling 2 som gjorde Arbeidstilsynet oppmerksom på forholdene. Ledelsen i Adecco likte ikke det han hadde gjort. Den mente i stedet at han var illojal og ga ham en skriftlig advarsel og at han hadde begått "en alvorlig tjenesteforsømmelse".

Støtte

Jens Bakken har hele tiden hatt full oppbacking fra fagforeningen, som fastslår at ledelsens påstand om tjenesteforsømmelse faller på sin egen urimelighet. Det ville vært en alvorlig forsømmelse av verneombudet ikke å forsøke å gjøre noe med forholdene i sikkerhetskontrollen som har vært et alvorlig problem over lengre tid, mener foreningen. I et brev til ledelsen pekes det på at det faktisk er verneombudets plikt å melde ifra om kritikkverdige forhold i virksomheten. Dette har Bakken "på alle områder skjøttet på en utmerket måte både i forhold til alle aktuelle saker og i forhold til arbeidsmiljøloven. Han har stått på for å forbedre arbeidsforholdene i og området rundt sikkerhetskontrollen" skriver fagforeningen. Foreningen sier også "siden vårt AMU ikke virker som det skal (...) har ikke VO noe annet valg enn å skrive brev til Arbeidstilsynet og andre om forholdene i sikkerhetskontrollen."

Plikt

Bakken mener det var hans plikt å melde fra om at arbeidstidsbestemmelser ble brutt. Han viser til arbeidsmiljølovens paragraf 6-2 Verneombudets oppgaver. Han

mener han har fulgt det som lovteksten pålegger ham. Likevel har han blitt refset av arbeidsgiveren.

– Egentlig skulle jeg som verneombud/hovedverneombud på en måte ha vært "fredet" for slike angrep. Ledelsen har en handlingsplikt etter loven, og skulle gått i seg selv og sjekket, for de kjenner kanskje ikke innholdet i den, undrer han.

Sykmeldinger

– Det er grenser for hvor mye motstand og motarbeiding et menneske tåler, og jeg ble sykmeldt flere ganger. Det var da Adecco Airport Security sendte brev til trygdekontoret i Hønefoss og ba om å bli fritatt for arbeidsgiveransvaret, fordi jeg angivelig skulle ha kroniske ryggproblemer. Jeg har aldri hatt kroniske ryggproblemer. Før jeg begynte i Adecco var jeg så å si aldri borte fra jobben. Sykefraværet kom etter at jeg begynte å ta opp forhold for arbeidskameratene mine i sikkerhetskontrollen på Gardermoen, sier han.

Jens Bakken mener dette er på grensen til forsøk på trygdesvindler, og lurer på om flere er blitt utsatt for det samme.

Belastning

I januar måned i fjor frasa Jens Bakken seg vervene som verneombud og hovedverneombud i Adecco Airport Security. Han følte det var så belastende at han måtte trekke seg av helsemessige årsaker.

– I mitt tidligere arbeidsliv har jeg hverken hatt problemer med ryggen eller magen.

Jeg er fremdeles ikke bra til tross for fysioterapi og annen behandling. Men det går framover, sier Bakken, som har begynt for seg selv som konsulent innenfor den samme bransjen han kom fra før Gardermoen-tiden – grafisk.

Uforutsigbar arbeidstid

– Bemanningen i sikkerhetskontrollen er for lav til enhver tid. De som jobber der har en uforutsigbar arbeidstid med stadige endringer, sier forbundssekretær Trond Karlsen. Han mener at de hyppige endringene gjør arbeidssituasjonen vanskelig for de ansatte. – Slik jeg har forstått det, har det blitt bedre det siste året. Det er riktig at de mangler pauserom og garderobes. Generelt kan jeg vel si at de heller ikke har arbeidsrom nok til å gjøre den jobben de er satt til å gjøre.

Karlsen har fått signaler om at det nå er konstruktiv kontakt mellom ledelsen i Adecco og vekterklubben på Gardermoen, og at det samarbeides om å finne fram til gode løsninger for de ansatte.

– Adecco straffes for forhold de ikke bestemmer over, sier forbundssekretæren. Han mener at Adecco alene ikke har skylda for problemene i sikkerhetskontrollen. OSL, Oslo Lufthavn AS som eier og driver Gardermoen, har en bestillingsrutine for å spare penger som gjør det vanskelig for dem. Hver 15. i hver måned sendes det ekstrabestilling på bemanning for den neste måneden. Denne bestillingen demonstrerer en manglende forståelse for at det faktisk

NY FRISK: Det tok Jens Bakken lang tid å komme seg ovenpå igjen. Nå er han tilbake i sin gamle bransje, grafisk.

gjelder mennesker i arbeid, antyder Karlsen.

– Det blir umulig for en som jobber der å få en normal arbeidstid. OSL synes å ville ønske at de skal komme på jobb tidlig, ta seg en ubetalt pause, for så å komme tilbake på jobb igjen når det passer OSL. Slikt går ikke an. Jeg mener det må overbemannes av og til, men det koster altså.

Tekst og foto: Britt Andreassen

Andre tider nå

– Det er bare å beklage at Jens Bakken sitter igjen med de vonde følelsene. Alle synes det er veldig leit, presiserer klubbleder Svein Engelstad på vegne av over 400 NAF-organiserte medlemmer. – Vi har et meget godt arbeidsklima med den ledelsen vi nå har. De forholdene Bakken opplevde skjedde for flere år siden, og vi har ny ledelse som vi kommuniserer utmerket med.

Engelstad forteller at de har fått på plass arbeidsmiljøutvalget (AMU) og at klubb, verneombud og hovedverneombud jobber

i åpen og god dialog med ledelsen.

– De forholdene Bakken beskriver tilhører en annen tid. Vi kan ikke belaste dagens ledelse med de hendelsene, framholder Svein Engelstad.

God dialog

– Vi er avhengig av gode forhold og godt samarbeid, og det synes jeg vi har, sier direktør Knut Harald Hansen i Adecco Airport Security AS. Han begynte i jobben i fjor høst og har bare hørt om Jens Bakkens historie.

– Jeg synes slike saker er veldig kjedelige og unner ingen å bli mobbet i jobben sin. Det skal ikke skje. Det skal være stuerent å varsle om kritikkverdige forhold. Det skal tas på alvor og behandles med respekt. Det kan hende det var annerledes før, men jeg føler nå iallfall at alle ansatte trekker i samme retning for å få en god og forutsigbar arbeidsdag. Det er en fornuftig gjeng og vi fungerer bra sammen, konstaterer Knut Harald Hansen.

100 000 i bot

Adecco Airport Security fikk i vår 100 000 kroner i bot for ulovlig mye overtid i 2006. Boten er vedtatt. Selskapet slet med stor mangel på folk etter innføringen av nye og mer omfattende sikkerhetsregler, og måtte altså ty til ulovligheter for å få bemanningskabalen til å gå opp, skriver Romerikes Blad. Arbeidstilsynet politianmeldte selskapet etter at det hadde gjennomført tilsyn av virksomheten.

I løpet av fire måneder i fjor vår jobbet 11 ansatte til sammen hele 2 419 timer mer overtid enn loven tillater for fireukersperioder. Maksimal overtid for en ansatt i løpet av fire uker er i utgangspunktet 25 timer, ifølge arbeidsmiljøloven. Det kan strekkes til 40 timer dersom det inngås avtale om det. Sju av de ansatte i Adecco Airport Security hadde jobbet så mye at de også hadde sprenget grensen for tillatt overtid i løpet av et helt år.

Relevant lesning

Det kan ramme deg. Det kan ramme meg. Mobbing eller trakassering i arbeidslivet er noe de fleste av oss har vært, eller kan bli utsatt for i et langt arbeidsliv. For noen vil det ikke være av så alvorlig karakter at det får stor betydning i hverdagen. For andre kan det være så ille at det går på helsa løs.

Ståle Einarsen og Harald Pedersen har skrevet ei bok om uvesenet, hvordan det opptrer i forskjellige sammenhenger, hvordan det kan takles og hvordan det praktisk kan løses. Ei bok som er svært omfattende, og som kanskje ikke er den de fleste av oss plukker ut av hylla når problemene oppstår, men som kan være et svært godt hjelpemiddel for tillitsvalgte som kommer borti slike saker og skal bidra til å løse dem.

*Ståle Einarsen, Harald Pedersen
Håndtering av konflikter
og trakassering i arbeidslivet
Gyldendal Norsk Forlag*

BA

TUNG JOBB: Å jobbe i sikkerhetskontrollen på Gardermoen ble en tung jobb for hovedverneombudet.

Ti års mineforbud

MINEFRI VEI: Skuespilleren Minken Fosheim besøkte nylig Sudan der Norsk Folkehjelp rydder miner. Her er hun på veien mellom Juba og Yei som Norsk Folkehjelp har gjort minefrie.

I år er det ti år siden det internasjonale forbudet mot landminer ble framforhandlet. Fortsatt gjenstår mye arbeid før verden er kvitt mineproblemet.

Tekst: Thomas Karlsen
Foto: Ivar Christiansen

– Totalt sett vil nok tiårsjubileet bli preget av at vi ikke har nådd målet i konvensjonens femte artikkel, som sier at et land som skriver under på avtalen skal ha kontroll på sitt mineproblem innen ti år, sier Per Nergaard, leder av mineseksjonen i Norsk Folkehjelp. Til tross for dette; effekten av landminekonvensjonen som ble underskrevet 2. de-

seMBER, med virkning fra 1. januar 1999, er ubestridelig.

– Det er som en vannlekkasje du har i blokka di på Bislett; det er et massivt problem, og det handler om å få skrudd igjen hovedkranen. Minekonvensjonen var hovedkranen som vi klarte å trekke til. Gjennom avtalen har vi klart å stigmatisere våpentypen så mye at det ikke fins noe marked for antipersonellminer. Til og med ikke-statlige aktører og geriljagrupper avstår nå fra å bruke dem. Det er en veldig høy bevissthet der ute om at landminer har null militær effekt og voldsom negativ humanitær effekt. Det tragiske er at selve oppryddingen gjenstår. Landminekonvensjonen rydder jo ikke selv noen landminer, fastslår han.

Mye fokus på miner

Miner vil være tema under artistgallen som Norsk Folkehjelp har i samarbeid med TV2 15. september. 'Artistgallaen TV2' er TV2s årlige tv-innsamling med norske og internasjonalt kjente artister og gjester i studio. Det vil også bli vist reportasjer fra Norsk Folkehjelps prosjekter fra Libanon, Sudan, Bosnia, og Kambodsja. Norsk Folkehjelp har fått med seg profilerte mennesker som Minken Fosheim, Erik Thorstvedt, Ane Dahl Torp, Ane Brun og Solveig Kloppen på tur. Minken Fosheim så blant annet minnearbeidet til Norsk Folkehjelp i Sudan, og besøkte også et sykehus.

Formålet med TV2s artistgalla er å rekruttere faste givere, folkehjelpere, til Norsk Folkehjelps arbeid. Det vil være et kjendisringepanel som tar i mot samtaler fra folk som har lyst til å bli folkehjelpere under selve artistgallaen. En folkehjelper støtter Norsk Folkehjelps arbeid med 200 kr i måneden og tar med dette et aktivt standpunkt mot undertrykking og urettferdighet.

– Vi håper artistgallaen vil gi oss mange nye støttespillere, også fra fagbevegelsen, sier generalsekretær Finn Erik Thoresen.

Veidekke Entreprenør AS Region Anlegg skal for Kjerringholmen vann- og avløpslag, Hvaler i Østfold, opparbeide nytt privat sjø- og landbasert vann- og avløpsanlegg fra Hvaler kommunes ledningsanlegg i Bølingshavn og fram til 31 fritidseiendommer på Kjerringholmen. Arbeidet ble påbegynt 4. juni og skal være ferdig 31. oktober i år. Fem personer utfører arbeidet. De bor hjemme.

Kruse Smith AS skal for Risavika havn, Sola kommune, utføre betongarbeider i forbindelse med bygging av cirka 850 meter ny kailinje. Arbeidet ble påbegynt i april i år og skal være ferdig i juli 2008. Det er behov for 15-25 personer i anleggsperioden.

Veidekke Entreprenør AS Region Anlegg skal for Oslo S Utvikling AS utføre installasjonsarbeider for utendørs sjøvannsrør i forbindelse med bygging av ny fjernkjølesentral i Bjørnvika. Arbeidet ble påbegynt 4. juli og skal være ferdig 3. september i år. Tre personer utfører arbeidet. De bor hjemme.

Veidekke Entreprenør AS Region Anlegg skal for Kollektivtransportproduksjon AS, Oslo, utføre ombygging av stasjonene Ulernåsen og Åsjordet, ny overbygning, støtemurer og støyskjermer, samt utskifting av masser. Arbeidet ble påbegynt 30. mai i år og skal være ferdig 1. mars 2008. 20 personer utfører arbeidet. De bor hjemme.

Veidekke Entreprenør AS Spesialprosjekt skal for Jernbaneverket Region Øst

Foto: Colourbox.com

bygge og bytte seks sporveksler på Grorud stasjon. Arbeidene omfatter også signal og lavspenningsanlegg. Arbeidet ble påbegynt 1. august i år og skal være ferdig 15. juni 2008. 12 personer utfører arbeidet. De bor i brakkerigg med kokkelag.

Skanska Norge AS har fått nye kontrakter:
1. Civil2. Mongstad, kontraktssum 225 millioner kroner. Oppstart 1. august 2007. Anleggsleder Thor Kampenes. Civil og byggearbeid i forbindelse med sammenknytning av nytt gasskraftverk med eksisterende raffinering. Kabeltrekking og rør i grunnen.
2. Rødberg Kraftverk. Byggherre Statkraft

Energi as. Kontraktssum 28 millioner kroner. Oppstart straks. Anleggsleder Bjørn Bustrak. Bygging av kraftverk for Statkraft. 400 m tunnel og kraftstasjon ute i dagen.

3. Sikringstiltak Mosseveien. Anbudssum 12 millioner kroner. Byggherre er Statens vegvesen, Region Øst. 1050 m nytt sicuro brurekkverk H2, krone av gammel forstøttingsmur kappes av, ny krone forskales og støpes. Rekkverkmontasje. Arbeidet startet 20. august i år og skal være ferdig 3. mars 2008. Sju mann utfører arbeidet. Anleggsleder er Robert Norbeck.

Bruk dine fordeler i LOfavor

Drivstoffbonus med inntil 30 øre pr liter på betjente stasjoner | TOPP 5-GARANTI på strøm
5 % rabatt på bilservice | Inntil 10 % rabatt på feriereiser | Forsikring av bil, hus, reise, barn og ulykke
Gode og rimelige bøker | Rabatt på advokattjenester | Rabatt på teletjenester
Rabatt på leiebil i Norge og utlandet | Rimelig bilfinansiering | Gratis MasterCard
Rabatt på provisjon ved salg av bolig | Gode betingelser på banktjenester | Gode varer på netthandel

SpareBank 1 Forsikring

SpareBank 1 Finans

EiendomsMegler 1

SparebankenVest

www.lofavor.no

815 32 600

Tariffrevisjonen 2008

Kom med forslag!

– Vi er åpen for innspill og ønsker at flest mulig av medlemmene vil engasjere seg. Det er vi avhengig av for å få et godt resultat.

Det sier Arbeidsmandsforbundets nestleder og ansvarlig for forbundets tariffarbeid, Helge Haukeland. Han konstaterer at forberedelsene til neste års tariffrevisjon er i gang. Forbundet sendte i juli ut anmodning om at avdelingene nå bør starte arbeidet med å innhente forslag til endring av de ulike overenskomstene.

Utover høsten vil avdelingene forhåpentligvis motta mange forslag om krav og forbedringer av avtalene forut for tariffrevisjonen til neste år. Klubber og foreninger oppfordres til å begynne arbeidet så snart som mulig.

Forslag til avdelingen

Ingen enkeltmedlemmer kan sende forslag direkte til forbundet. Det er avdelingene som i første omgang skal bearbeide og samordne forslagene fra medlemmer og klubber. Haukeland presiserer viktigheten av å henvise til overenskomst, paragraf og underpunkt. Ellers blir det en umulig oppgave å finne fram til rett avtale.

– Medlemmene tenker kanskje ikke på at de faktisk kan være til veldig stor hjelp i dette arbeidet. Men det kan de. Det skal ikke bare være de tillitsvalgte som fremmer forslag på vegne av dem som har valgt ham/henne. Noen tenker kroner, andre tenker

litt for lite på helhet, derfor er det viktig å få å bredt utvalg av innspill for videre bearbeiding, understreker nestlederen, som mener at avtalefestet pensjon igjen vil bli et sentralt tema i det kommende oppgjøret.

Avdelingene må sende sine eventuelle tarifforslag inn til forbundet innen 31. desember.

Kandidater til tariffråd

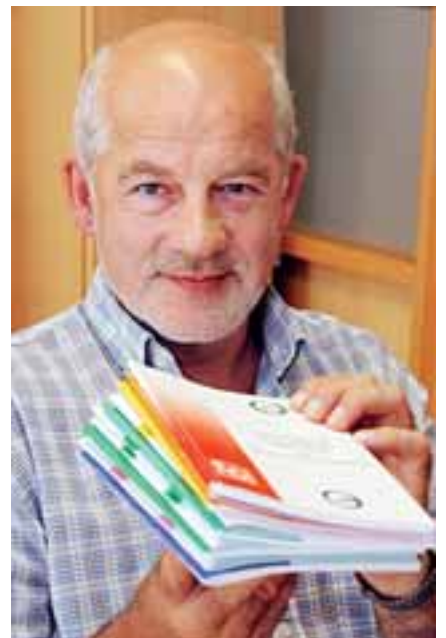
Forbundet ønsker også at avdelingene kommer med forslag på kandidater til tariffrådene. Forslagene må være forbundet i hende innen 21. september, slik at forbundsstyret kan få behandlet dem i sitt møte 10. oktober.

Det er landsstyret som velger tariffrådene, noe som i år vil skje den 8. november.

Haukeland regner med at tariffkonferansen(e) vil finne sted i februar neste år. Om det blir én eller to konferanser er han usikker på. Kanskje blir det én for de mindre overenskomstene, og en for de større. Han har nemlig mottatt tilbakemeldinger om at forbundets sentrale tillitsvalgte får for liten tid til å delta på alle møtene.

– Vi skal bidra med vår kunnskap, men når tiden er knapp, blir det lite tid til hver. Og kanskje minst til de store overenskomstområdene, sier Helge Haukeland. Han ønsker å få synspunkter om også dette fra forbundsstyret. Målet er å gjøre en enda bedre jobb på tariff nå som det er kommet flere saksbehandlere i forbundet.

Haukeland ønsker også involvering fra

FORSLAG mottas med takk, sier Helge Haukeland. Ikke bare på endringer i overenskomstene, men også på kandidater til tariffrådene.

LO i den forberedende fasen, uten at han mener at oppgjørsformen da skal redegjøres for. Det skjer jo mye seinere. Men de kan fortelle om hva som ligger i avtalene, hvem som eier dem og hva vi kan vente av samhandling til det som skal skje utpå vårparten neste år.

Tekst og foto: Britt Andreassen

Fornøyelse og slit på samme tid

I månedsskiftet juni-juli var avdelingene 9 og 4 samlet i Narvik. Først var det møter, dernest var det deltakelse i Svarta Bjørn-marsjen.

Fredag 29. juni var begge avdelingene samlet til felles møte hvor introduksjons-

kurset var tema. Organisasjonsleder i forbundet, Kirsti Mandal, var foreleser for oss. Begge avdelingsstyrene avholdt også styremøter.

Lørdag 30. juni var det klart for den store fysiske utfoldelsen, Svarta Bjørn-marsjen.

Vi skulle gå fra Bjørnefjell og ned til Rombaksfjorden, en strekning på ca 13 km med til dels bratte nedstigninger. Dagen startet med flott turvær og vi ble fraktet opp til Bjørnefjell med tog. Været viste seg fra sin aller beste side og ved innkomst i Rombaksfjorden varmet sola fra skyfri himmel.

Etter en slik tur sitter inntrykkene sterkt og tankene på hvordan våre rallarere hadde det. Det står respekt av det arbeidet de utførte ved bygging av jernbanen. De aller fleste av oss hadde bare hørt om legenden Svarta Bjørn, som marsjen har sitt navn fra.

Man tror at det var Anna Rebecka Hofstad som senere ble kalt Svarta Bjørn. Hun oppsøkte eventyret i Rombaksfjorden ved å søke jobb ved anlegget som bygde verdens første arktiske jernbane mellom Kiruna og Narvik. Livet på anlegget var strevsomt. Som 20-åring hadde hun ansvaret for brakka og arbeidslaget på opptil 15 mann. Hun kokte, vasket, bakte, skaffet brensel og vann – midt i ødemarka. Svarta Bjørn arbeidet hardt, døde ung og var en av mange kvinner som ga alt under anleggstiden til Ofotbanen. Det finnes mange legender om anleggskokka. En historie sier at en same ga henne navnet "Svarta Bjørn" på grunn av hennes styrke, hennes sorte hår og mørke øyne.

Kanskje er noe av årsaken til at hun er blitt en legende, er at hun i virkeligheten var et uhyre sammensatt vesen. En ung kvinne med sterk personlighet og integritet, som samtidig har i seg elementer fra alle legendene; Både from og vill – hun kunne være rallarrens mor, venn og elskerinne.

Da vi etter marsjen kom i mål, var det grilling og underholdning i målområdet. Dagen ble avsluttet med hurtigbåt inn til Narvik. Virkelig en helg som frister til gjentakelse.

PUST I BAKKEN: Godt å hvile seg litt etter marsjen, fra venstre Lisbeth Johansen, May Tove Andersen, Geir Blixgaard og Bjørnar Myhre, alle fra avdeling 9 Nord.

MED FRISKT MOT: Det er godt å gå etter mange timer i møtesalen. Her er deltakerne fra avdeling 9 Nord og avdeling 4 Nordland i gang med Svarta Bjørn-marsjen.

Thorbørn Mortensen,
leder av avdeling 9 Nord

Optimisme

Det er jubel i Rana Gruber for tiden. Det investeres hele 165 millioner kroner, takket være stabilt gode priser internasjonalt på jernmalm. Dermed er driften sikret i alle fall fram til 2024. Og kanskje lenger.

Tekst og foto: Terje Hansteen

Vi sitter og fillerister i en lyserød gammel Lada på vei til gruvene. Grushaugene tårner seg opp svære som fjell på hver side av

veien. Over oss henger skylaget tungt og truer oss med regn. Ristingen er infernalsk og journalistpenen danser ustøtt bortover papiret. Åtte kilometer på gruslagte veier forplanter seg til hvert organ i kroppen. Det må bare oppleves.

– Det er hardt å være bil, kommenterer sjåføren min, Torbjørn Solvoll. – Ja, i alle fall Lada, tenker jeg høyt. Vanligvis blir han kjørt standsmessig i buss til gruvene, men i dag måtte vi til takke med russisk bil av god gammel årgang. Slitt, ja vel, men det går da framover. Men glemte russerne å sette inn fjæring?

– Hadde vi fått fast dekke her, hadde vi hatt den beste autostradaen i hele Nord-Norge. Vi kunne ha hatt firefeltsvei her, gliser Torbjørn mens blikket hans sveiper til sidene. Han har rett. Veien er usannsynlig bred, men asfalten mangler helt. For det koster penger å asfaltere åtte kilometer vei. Men kanskje er det likevel et håp, nå som det kommer så mye penger?

Sikrer langsiktighet

– Det var en gledens dag da vi fikk vite at det skulle investeres 165 millioner kroner i gruva. Da løftet taket seg. Vi hadde gått og

i gruvene

ventet på dette vedtaket i lengre tid. Nå er vi sikret drift i alle fall fram til 2024, det gir langsiktighet, forteller en optimistisk gruvesjef, Bengt Sand. Vi sitter inne på sjefens kontor for å bli oppdatert på den siste utviklingen i Rana Gruber. Det er tydelig at folk er lettet og glade. Stemningen er god, framtida er sikret. I alle fall 15 år framover. Sannsynligvis mer.

Gladmeldinga kom da styret og generalforsamlingen sa ja til å satse vidare, takket være de gode prisene internasjonalt på jernmalm. Investeringen blir finansiert gjennom lån og egenkapital. Alle millionene

skal nå brukes til å anlegge et nytt 90-meters driftsnivå inne i gruva, et driftsnivå som skal være operativt i 2009. Da vil man ta ut 26 millioner tonn malm på et nivå som ligger 120 meter over havet. Snart vil Rana Gruber lyse ut en anbuds konkurranse for å plukke ut en entreprenør som kan drive ut tunnelen ned til det nye produksjonsnivået. Den nye tunnelen blir på hele fire kilometer. Samme entreprenør må også grave ut tunneler langs selve malmåren. Det skal drives fra to kanter, slik at det går så fort som mulig.

Malmen blir i dag kjørt ut til knuseren. Men med det nye driftsnivået må man også

bygge en ny steinknuser inne i en stor fjellhall, fordi avstanden opp til dagen blir for lang. Fra den nye knuseren skal det så gå et transportbånd i en tunnel opp til dagens oppbevaringssilo. Ved at man legger knuseren på et nytt produksjonsnivå, kan det tenkes at man i framtida kan finne på å gå enda dypere. Om det blir en realitet, gjenstår å se.

Ble spådd nord og ned

Det har ikke alltid rådet optimisme i Rana Gruber. Etter omstillingen i Mo i Rana i 1988 da den store malmkunden, råjernverket, ble lagt ned, så det heller mørkt ut for

KNUSEREN: Malmen blir i dag kjørt ut til knuseren. Men med det nye driftsnivået må man også bygge en ny steinknuser inne i en stor fjellhall, fordi avstanden opp til dagen blir for lang.

gruvene. Men de ansatte brettet opp ermene og bestemte seg for å ta over gruvene i 1991. Den gang ble de dømt nord og ned, husker hovedtillitsvalgt for Fellesforbundet, Tove Vollan. I dag er det nok ingen som angrer på at de satset. Mange har fått et pent utbytte utbetalt når det har gått godt. Og det har det gjort de siste årene.

– Mange var skeptiske, også i LO-systemet. Men vi tok en sjanse og i dag får vi masse ros. Det er veldig artig å ha vært med så lenge, men det var også nifst en periode.

Friere har det ikke vært få av, senest i fjor høst. Da la selskapet Nordic Mining inn et bud på 95 millioner som ble avslått

av eierne, i hovedsak ansatte og tidligere ansatte. Mens styret og administrasjonen derimot ville ha et salg. Flere aktører har vært på banen, i alt fem-seks, blant dem North Cape Minerals og Crew Minerals. Sistnevnte la inn et bud på 120 millioner.

I dag beskrives Rana Gruber med sine nærmere 200 ansatte som en av hjørnesteinsbedriftene og en viktig verdiskaper i Mo i Rana. De har satset helt og holdent på det utenlandske markedet, har utviklet nye produkter og satset på nye markeder.

– Med dagens priser kan vi holde på i svært mange år til og vi tror at prisene på jernmalm kommer til å stabilisere seg på et høyt nivå, sier Sand som ser for seg et mar-

ked både i Tyskland, Frankrike og England. Blant andre er stålverket Dillinger Hütte i Tyskland svært interessert i malm fra Rana. Og selv om prisene på malmen skulle gå noe ned, er det liv laga for bedriften, ifølge administrerende direktør Arve Lein.

Guttas tumleplass

I september i fjor tok Svein Seivaag til i Rana Gruber. Sammen med Torbjørn Solvoll og Trond Jensen utgjør han et fåtall NAF-organiserte, resten er i Fellesforbundet og noen er også uorganiserte. Svein kunne ikke skilte med noen gruvefortid da han begynte, men han har sikkert en lysende gruveframtid foran seg, nå når investeringene er på plass.

NYINVESTERING: Nyheten om storinvesteringen på hele 165 millioner kom like før fellesferien. Joda, det er fortsatt liv i Rana Gruber.

MONSTER: Det er dimensjoner over alt i Rana Gruber, inklusive lastebilene. Menneskene blir små i dette miljøet.

– Jeg stortrives i gruva, selv om jeg nok ble litt skuffet da jeg begynte der. Trodde jo at jeg nå skulle få en anleggsjobb med mye fysisk arbeid, men stort sett sitter jeg i en maskin og borer i fjellveggen, svarer han når jeg spør om det ikke er en tung fysisk jobb han utfører. Kollega Torbjørn begynte i 2006 etter seks år i gruvene i Altermark, Norwegian Talc. Han hadde gått lei og ville rett og slett prøve noe nytt. Torbjørn forteller at det ikke var så festlig sist vinter.

– Ventilasjonsanlegget frøs og det ble mye gasser i gruvene. Men i dag har vi kontroll med det. Torbjørn jobber både med rensing, sikring og bolting i gruvene. Han har tatt B-sertifikat for underjordisk

sprengning og komplettert med et såkalt SSE-sertifikat, som gir ham lov til å kjøre en «sprengstoffabrikk på hjul» som han kaller det.

Sightseeing

Vi er på vei inn i gruvene for en kort sightseeing. Monsterlastebiler dundrer inn og ut fra gruvene med lasteplanene fulle. Det er vått og det er gjørmete og det er mye bråk, men trivselen er likevel høy forsikrer de meg. Det jobbes treskift året rundt. Femten menn på hvert skift. Spinnesiden er helt fraværende, i gruvene er det gutta som rår grunnen. I utskipingshavna Gullsmedvika er derimot kvinnene sterkere representert, får

jeg vite. Men da på kontorsiden. Jeg spør om de tidligere planene om salg av bedriften.

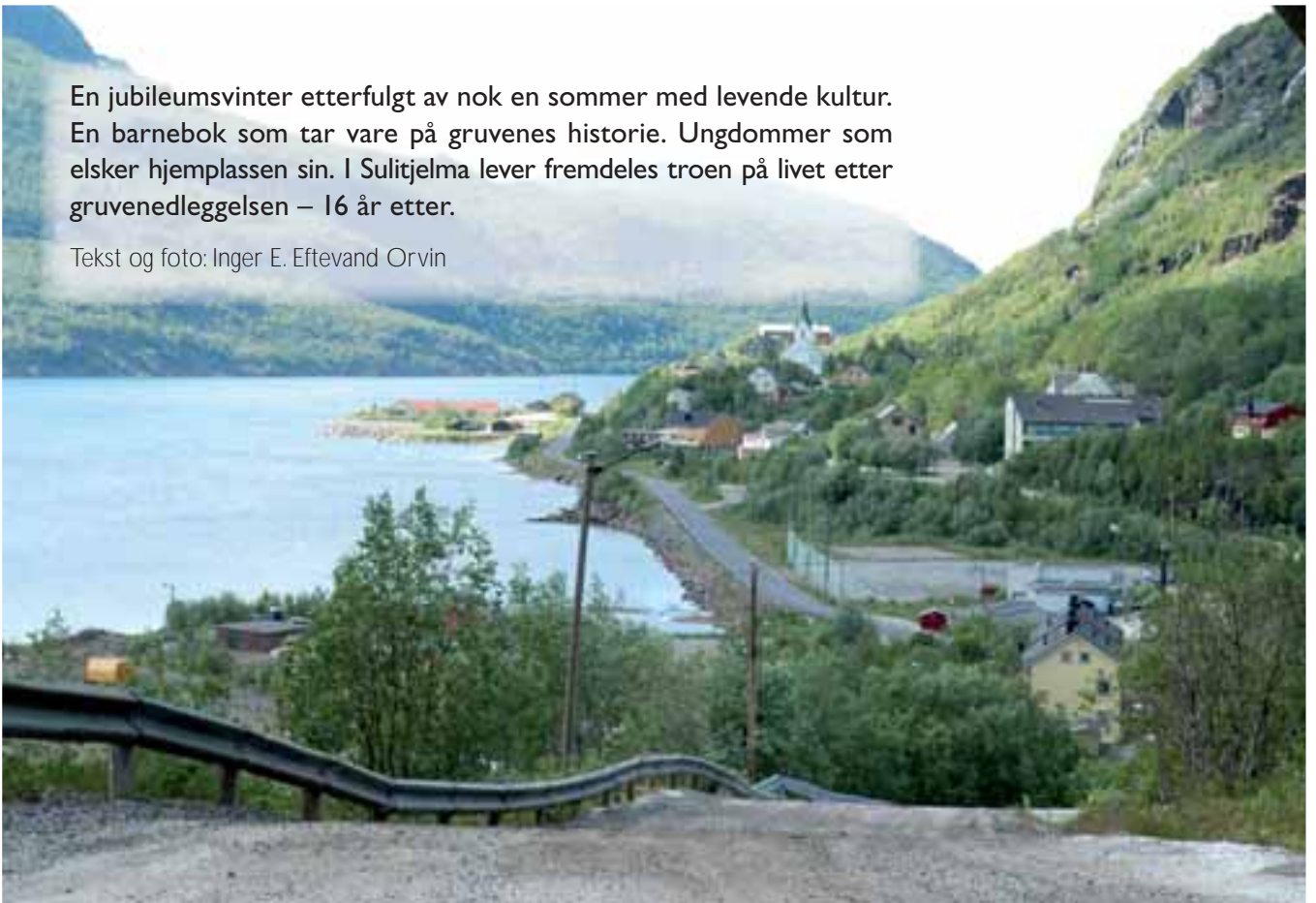
– Det ble nesten en panikkstemning, sier Svein. – Selger vi ikke nå, så er det for seint! Det vi var redde for, var å bli kjøpt opp for deretter å bli slaktet. Det skjedde jo ikke. Men frisk kapital trenger vi!

Begge er glade for investeringen bedriften nå gjør. Da vet de at de har en jobb å gå til i mange år framover. Og så håper de at flere vil melde seg inn i NAF, det er jo der de hører hjemme de som jobber i gruvene. Sies det med overbevisning i stemmene. I bakgrunnen var det visstnok noen som protesterte. . .

Gruvebyen som nekter å gi opp

En jubileumsvinter etterfulgt av nok en sommer med levende kultur. En barnebok som tar vare på gruvenes historie. Ungdommer som elsker hjemplassen sin. I Sulitjelma lever fremdeles troen på livet etter gruvednedleggelsen – 16 år etter.

Tekst og foto: Inger E. Eftevand Orvin

Sulitjelma i dag: Optimismen lever i det nedlagte gruvesamfunnet. Hvem vet, kanskje blir malmen i fjellet igjen funnet drivverdig.

Sommeren er på sitt vakreste mellom fjellene i Sulitjelma i Nordland. Dalen har pustet ut etter heftig feiring av et historisk møte på isen, der arbeidsfolk tok det legendariske steget. Nå er det tid for Norges eneste arbeiderfestival, som har fått navn etter sammen som fant den første malmstein i fjellene, Mons Petter.

Bokbad ved bålet

På Jakobsbakken, gruvesamfunnet som levde sitt eget liv høyt til fjells, er det historisk vandring. Folk strømmer til på en lørdag formiddag, vil vite og lære. Vandringen avsluttes ved bålet, svartkjelen putrer over flammene, og snart sprer lukten av nykokt

kaffe seg. Tobias Dille Storholm (8) er kaffeansvarlig sammen med tante Wenche Spjelkavik, og den lille karen vet allerede mer om gruvehistorien enn de fleste. Han var bare fem år og særdeles nysgjerrig da han sammen med tante besøkte gruvemuséet i Sulitjelma. Det resulterte i mange spørsmål som Wenche Spjelkavik måtte finne svar på. Selv jobbet historikeren en periode i gruva før driften i Sulitjelma ble stanset i 1991, både som assistent på bergtrykksmåling og som renholder. Hun måtte grave dypt i gammel gruvekunnskap og tegneferdigheter da historien skulle formidles til Tobias. Siden tullet det på seg, og nylig kom boka som er utgitt av Sulitjelma Historielag. Selv

de mest vanlige uttrykk er konsultert hos kapasiteter fra gruvedriften, og teksten er enkelt formulert.

Kvinner forteller

Tobias har all grunn til å være stolt av boka der han står oppført med skisser og idé.

– Dette er ikke ei bok om den tekniske utviklingen. Det er rett og slett et besøk på et skift. Boka skal være et grunnlag for videre læring og spørsmål, sier Spjelkavik. Både skoler og barnehager har etterspurt litteratur som på en enkel måte forklarer hva som egentlig foregikk der ikke i fjellet.

Spjelkavik er ikke den første kvinne som har sett det som sin oppgave å bringe gru-

Veteran: Tormod Haukland (62) var en av de siste som forlot gruvene 28. juni 1991.

vehistorien videre til neste generasjon. Marit Bødker har skrevet barneboka "Kristian i gruva," og Ranka Knutsen skrev om "Uroa fra Afrika," begge med handling fra gruvene. Hvorfor dette er blitt en kvinneoppgave i et mannsdominert felt, har ikke Spjelkavik svar på.

Ny optimisme

I dag er det daglig virke og kulturell aktivitet som skaper liv i Sulitjelma. De som i år går ut av ungdomsskolen, ble født det året gruvedriften ble lagt ned. For noen har restene etter tidligere tiders drift vært en lekeplass, knust glass og tomme hus en del av hverdagen. Men på spørsmål om han har tro på en fremtid i Sulis, kommer det spontant fra trettenåringen vi treffer ved butikken:

"Å ja, det kan du gje dæ svarten på. Æ fløtta aldri herifra!"

Kompien føyer til, like helhjertet:

"Æ ælska den her plassen! Alle ungdommene tror på det og prater om det. At det skal bli gruvedrift igjen. At det skal flytte mer folk hit. Flere unger. Kanskje kommer skola til å bli oppusset."

For det har de fått med seg, disse ungdommene, at et selskap er i ferd med å utrede mulighetene for videre drift. Når det i tillegg satses offensivt på stedbasert turisme og friluftsliv, kan en igjen oppleve at optimismen råder i bygda.

En veteran forteller

En av dem som minnes tidligere tiders bedrifter inne i det malmrike sulisfjellet, er veteranen Tormod Haukland. Han minnes godt akkordtiden da sju vogner ble lastet daglig, hver på tre tonn. Det var én manns arbeid. Haukland fikk jobb i gruvene før han fylte 18, og hadde ikke en eneste sykedag fram til det var slutt vel 29 år senere.

Mot slutten jobbet han nærmest stuppen, den aller innerste fjellveggen. Boret og skaut.

Minnes historien: Wenche Spjelkavik har sammen med tantebarnet Tobias Dille Storholm bidratt til at et stykke gruvehistorie er gjort tilgjengelig for barn.

Haukland har i dag et usentimentalt forhold til nedleggelsen.

– Det var verst den tiden da politikerne påsto at det var fritt for koppermalm i Sulis. Det klarte vi ikke å akseptere. Vi så jo med egne øyne at det ikke stemte, og håpet til siste dag at det fortsatt skulle være produksjon.

På spørsmål om hva Tormod Haukland tenkte da han hørte om driftsplaner på sin gamle arbeidsplass, svarer han:

– Nei, jeg hadde ikke tro på det i starten. Men da jeg hørte kopperprisen var det annerledes. Det er prisen som bestemmer alt.

Ny drift eller ikke, Wenche Spjelkavik er en av dem som vil ta vare på den gamle historien ved å bringe den videre til neste generasjon.

– Ett er sikkert: En bygger ikke tårn og slott av gruvedrift. Etterslekten må lære om dette på andre måter.

Ferietilbud for Arbeidsmandens lesere i samarbeid med DTF travel

REISER – Du kjører selv!

2 overnattinger
2 frokostbuffeer
2 to-retters middager/buffeer

kr **1099,-**
per person i dobbeltrom

Oslo Slottet / Foto: Oslo Promotion/G. Bolognesi

SPA i vakker natur!

4 dager på Sundvolden Hotel i Krokkleiva, 40 km fra Oslo

Sundvolden Hotell ligger i naturskjønne omgivelser på Krokkleiva i Ringerike - omgitt av Tyrifjorden og Steinsfjorden. Her er dere kun 40 km fra Oslo, men allikevel langt vekk fra storbylivet. På Krokkleiva er historien fremtredende. Spesielt vikingene har etterlatt seg sine tydelige spor. Hotellet har en 1000-års historie bak seg, og en enestående kunst- og antikvitetsamling. For de som ønsker litt selvpleie har hotellet en egen SPA-avdeling, hvor dere kan bestille herlige behandlinger. Ta turen opp til utsiktspunktet "Kongens Utsikt". Utsikten er helt fantastisk! Golfinteresserte kan ta turen til den kjente golfbanen Tyrifjord Golfklubb, som ligger få minutter fra hotellet.

Sundvolden Hotel: Restaurant, badstue, solarium, innendørs svømmebasseng, oppholdsrom, heis og gratis P-plass. Alle rom har bad/toalett, telefon, TV og minibar.

Gode barnerabatter: 1 barn inntil 6 år gratis i foreldrenes seng. 1 barn inntil 15 år halv pris i foreldrenes rom. Ved to betalende voksne.

Ankomst: Fredager i perioden 31.08. - 16.11.2007.

JULEOPPHOLD m. julebord kr. 1.899,-. Ring for mer informasjon!

2 overnattinger
2 frokostbuffeer

kr **699,-**
per person i rekkehus

SPAR KR. 259,-

Strömstad - Solrikt og sjarmerende!

3 dager i rekkehus, Silverhornet nord for Strömstad, Sverige

For de fleste betyr Strömstad ellevill harryshopping og massevis av handleglade nordmenn, med overfylte handlevogner. Men byen byr på mer: Den er nemlig den mest solrike byen i Sverige! 7 km nord for Strömstad finner dere det vakre, lille stedet Dynekilsviken og hotellet **Silverhornet**. Dere bor i hotellets trivelige rekkehus i flotte omgivelser. Området gir muligheter for gåturer i skogs- og kystområder, samt øyturer til Kosterøyene. Det går ferge til øyene, som er bilfrie. Avstander: Oslo (100 km) og Göteborg (170 km).

Silverhornet: Pub, utendørs svømmebasseng, lekeplass, petanquebane, Beach volley-bane og badminton. Alle rekkehuse har bad/toalett og TV.

Gode barnerabatter: 2 barn gratis i foreldrenes seng inntil 1 år. barn inntil 5 år 85% rabatt - 6 år inntil 15 år 65% rabatt i foreldrenes hytte. Maks. 4 barn pr. rom. Ved to betalende voksne.

Ankomst: Valgfri i perioden 21.08. - 28.09.2007.

Ekstra døgn kr 349,-

Oppholdet inkluderer ikke sengetøy og sluttrensjøring.

Inkl. sluttrensjøring. Ekspedisjonsgebyr kr 59,-. Med forbehold om utsolgte datoer og trykkfeil.
Pengene du sparer er i forhold til hotellets veiledende normalpris – med forbehold om spesialtilbud. Avbestillingsforsikring kan kjøpes.

Ring DTF travel på telefon **22 41 84 44**
eller klikk inn på **www.dtf-travel.no**
og tast inn annonsekoden **Arbeidsmanden** i tekstfeltet til venstre.

Fant færre regelbrudd

FÆRRE BRUDD: LOs Sommerpatrulje på stand i Sandefjord i fjor. Kun fire av 115 besøkte bedrifter Vestfold ble meldt videre til Arbeidstilsynet (Arkivfoto: Sissel M Rasmussen)

LOs sommerpatrulje har i år oppdaget færre brudd på bestemmelsene i arbeidslivet enn før. Men de bruddene som avdekkes er like grove. I Trondheim unnlot 60 – 70 prosent av de besøkte bedriftene innen handel å betale overtidstillegg.

Jørgen Olsen i sommerpatruljens informasjonstjeneste understreker at det er en liten nedgang i bruddene på bestemmelsene der sommerpatruljen har sjekket. – Jeg mener dette henger sammen med to ting. Vi har holdt på med sommerpatruljen i mange år. Dessuten er det arbeidstakers marked, sier Olsen, som mener denne aktiviteten virker oppdragende på mange arbeidsgivere.

Uten overtidsbetaling

Han forteller at de har kommet over mange tilfeller av omfattende overtid, uten at arbeidstakeren har fått betalt ekstra for overtiden. Også for ungdom under 18 år har de kommet over graverende tilfeller av overtid, selv om det er forbud mot overtid for folk under 18 år.

– Vi har sett eksempler på at 15-åringene har arbeidet 12 – 15 timer i strekk og verken

fått betalt for overtid eller fått nattillegg. Dette er dobbelt brudd, påpeker Jørgen Olsen.

Trusler

Olsen peker videre på at de har kommet over en del tilfeller av trusler fra arbeidsgiverhold. Det kan være at de har pålagt unge mennesker å jobbe under uakseptable forhold. – Trusler om sparken hvis ikke ungdommen godtar uholdbare betingelser er det en del av, forteller Jørgen Olsen.

Service

Det er mye å utsette på servicebransjen, er LOs erfaringer.

– I Trondheim fant vi ulovlig overtid i 60 – 70 prosent av de bedriftene vi besøkte innen handel. Mange ble sendt hjem fra utserveringssteder uten betaling hvis været var dårlig.

– Også mange bensinstasjoner hadde vi dårlig erfaring med, forteller sommerpatruljens informasjonsmedarbeider.

Like brutalt

Selv om det er færre brudd på bestemmelsene, er det like mange grove tilfeller. – Brutaliteten er den samme, mener Jørgen Olsen. Han viser til et eksempel på at en arbeidstaker ble sagt opp via sms halvannen time før vedkommende skulle på jobb.

– Det er jo temmelig ekstremt, er Olsens kommentar, og legger til at Sommerpatruljen sentralt ennå ikke har fått inn skriftlige rapporter fra alle landets fylker etter at arbeidsplassbesøkene nå er over.

18 prosent uten kontrakt

LOs sommerpatrulje har fått rapporter fra 9 av 19 fylker, og de viser at det er gjennomført 2062 besøk på arbeidsplasser. 18 prosent av disse var uten arbeidskontrakt, noe som er i strid med loven. I 24 tilfeller meldte sommerpatruljen saken til Arbeidstilsynet. Patruljen kom over svart arbeid i 11 bedrifter.

Tekst: Stig H. Christensen/LO-Aktuelt

Samuel - det typiske

FANEBÆRER: - Jeg tar fanen, sier Samuel Ørslund, og stiller foran Stortinget i demonstrasjonen om sikring av energiforsyningen for prosessindustrien. Både Kirsti Mandal (i midten) og forbundsleder Erna Dynge var glade for å treff SGFs representanter foran Stortinget. Til venstre SGFs ungdomsleder, Merethe Olsen.

Navn: Samuel Ørslund

Alder: 57

Sivilstand: Gift med Ester, fire barn

Verv: Nestleder i avdeling 214 Sandbekk Grubearbeiderforening (SGF), ansattes representant i Titanias styre, tillitsvalgt for gruve pluss med i en drøss med utvalg både faglig og privat.

Få ganger stemmer uttrykket "skal man få folk til arbeidsomme verv i frivillige organisasjoner, må man henvende seg til dem som har mye å gjøre fra før" bedre enn på Samuel Ørslund på Titania.

For i tillegg til fullt arbeid som skiftarbeider i gruve på Tellnes, har han flere gårder med en stor besetning av melkekyr, ungdyr og sauer. Han driver også med dyretransport, så det er ikke mangel på fritidssysler som gjør at han stiller nesten 100 prosent på alle møter og er selvskreven i nesten alle utvalg grubearbeiderforeningen er representert i, til og med festkomiteen har han en stødig hånd om.

Da det var snakk om å markere foreningens syn, det være seg demonstrasjoner for å bevare AFP eller utenfor Stortinget når det gjelder energiloven, var Samuel Ørslund klar.

– Jeg tar fanen, for jeg får den lange pinnen med i min bil, kom det kontant fra Ørslund for å komme i forkjøpet for dem som ville si at han ikke hadde tid.

For som de andre sier at når Samuel har tid, da kan i hvert fall ikke vi andre si at vi ikke har tid.

– Hva er det som gjør at du får tid til nesten alt?

– Jeg må selvfølgelig prioritere tiden

ja-menneske

TRANSPORT: Her er Samuel Ørsland klar for å frakte dyrene til middagsbordet.

MASSE KYR: Fjøset er fullt av dyr både oppe og nede.

godt. Og så gir fagforeningsarbeidet meg mye tilbake. Selv om det oppstår mange harde diskusjoner, så har jeg vel fått så tykk hud gjennom mange år at det går ikke så lett inn på meg. På det hjemlige plan har jeg god hjelp av kona Ester, og sønnen som på sikt skal overta gårdsdriften. Jeg har alltid likt å jobbe med mennesker, så jeg føler at dette går veldig bra, sier Ørsland idet han skal hjem og pakke til en velfortjent ferietur til Kroatia.

Tekst og foto: Svein Jarl Liestøl

SØTE SMÅ: – Denne har fått trillinger. Er de ikke søte?

SpareBank 1

Svar fra forbrukerøkonom
Magne Gundersen,
SpareBank 1 Gruppen

Studentforsikring

? I høst skal eldstesønnen vår på 19 flytte hjemmefra for å studere. Det jeg lurer på er om innboet hans på hybelen er dekket av min innboforsikring eller om han trenger en egen forsikring?

Far

Hei!

! Nei, sønnen din trenger ikke en egen forsikring. Din kollektive hjemforsikring gjelder også innboet på hybelen hans. Forsikringen dekker barn som på grunn av utdanning, førstegangstjeneste eller liknende bor utenfor hjemmet, så fremt de ikke har meldt adresseendring til folkere-

gistret. Barns innbo er uansett medforsikret fram til de fyller 20 år. Også hvis de fortsetter å bo hjemme etter fylte 20 år er de dekket av forsikringen. Det er først når barnet har fylt 20 år, flytter og melder adresseforandring, at det trenger egen forsikring.

Magne Gundersen

Billig strøm

? Flere har spørsmål knyttet til strømavtalen LOfavør har med NorgesEnergi. En forteller at han ble ringt opp av NorgesEnergi og takket ja til å bytte over til LOfavør strøm. Men siden har han ikke hørt noe mer. Derfor lurer hun på om hun har fått LOfavør strøm-avtalen? En annen sjekket prisene på fakturaen mot andre leverandører. Han kunne ikke se at han hadde fått en strømpris blant de fem beste i referanselisten, som NorgesEnergi lover. Holder ikke NorgesEnergi prisløftet sitt?

Hei!

! Å bytte strømleverandør kan ofte ta litt tid. Det kan være grunnen til at du ikke har hørt noe mer. Jeg råder deg å gå inn på www.lofavor.no for mer informasjon. Eller du kan ringe LOfavør medlemstelefon 815 32 600 (tast 5 og deretter 1). På spørsmål om NorgesEnergi

Foto: Colourbox.com

holder prisløftet sitt, så er svaret et klart ja. I 2006 endte de blant de 3 beste med en vektet gjennomsnittspris for Topp 5-garantien på 54,54 øre/kWh. Garantien innebærer at gjennomsnittlig kraftpris i perioden fra nyttår til nyttår skal være blant de fem rimeligste målt mot en liste over de 20 største

strøm-leverandørene i Norge. Når du sjekker en enkelt faktura kan det hende at prisen i akkurat den perioden ikke er blant de fem laveste. Men for hvert hele kalenderår vil prisen i gjennomsnitt være blant de fem laveste.

Magne Gundersen

Egenandel

? Jeg tegnet en standard husforsikring i mai 2006. I et nyhetsbrev jeg hadde lest sto det angitt en egenandel ved skade på 3000 kroner som et pluss for LO-medlemmer. Men i mitt forsikringsbevis står det oppført en egenandel på 6000 kroner. Hva er det som gjelder hvis jeg får en skade? Og så lurer jeg på om det i SpareBank 1-avtalen finnes noen form for tidsfrister for forsikrings-selskapet ved behandling av skadeoppgjør.

Morten B.

Hei, Morten!

! Det ser ut til at du har beholdt den opprinnelige egenandelen på 6000 kroner da du byttet fra en ordinær husforsikring til LOfavør hus. En av fordelene med LOfavør hus er en egenandel på 3000 kroner, mot ordinært 4000. Siden din egenandel er høyere enn standard på LOfavør hus, fikk du ekstra 15 prosent rabatt på forsikringspremien. Ved skade er det den forhøyede egenandelen som gjelder. Hvis du vil ha lavere egenandel, kan dette ordnes ved å kontakte nærmeste Sparebank1

kontor. Men da mister du rabatten på 15 prosent.

Hvis du opplever en skade, er selvfølgelig både du og selskapet interessert i å få det oppgjort snarest mulig. Selv om det ikke gjelder noen absolutt frist for oppgjør, må selskapet betale en forsinkelsesrente hvis behandlingen tar mer enn to måneder. Denne fristen gjelder fra skaden er meldt og nødvendig dokumentasjon er levert forsikrings-selskapet.

Magne Gundersen

Jubilanter i sør-vest

Arvid Nerland (tv) og Kjell Kristiansen har 25 års medlemskap i Arbeidsmandsforbundet. De er ansatt i Kystverket, og 13. august fikk de sine synlige bevis for medlemskapet om bord på båten «oljevern 03». (Foto: Ole Jarl Madland)

Lønnsregulering andre avtaleår

Renhold på land i egen regi

Etter forhandlingsmøte mellom Næringslivets Hovedorganisasjon og Norsk Arbeidsmandsforbund er det kommet til enighet om lønnsregulering for andre avtaleår: Det gis et generelt tillegg på kr 2,50 og et lavlønns tillegg på kr 1,00 fra 1. april i år. I tillegg kommer et garantitillegg som utgjør kr 2,94 som utbetales fra 1. mai 2007.

Kurstilbud til anleggsfolk

Anleggsfolk faller utenfor mye – de taper familieliv og blant annet muligheten til å delta i foreningenes eller forbundets aktiviteter. Dette har avdeling 8 Midt-Norge ønsket å gjøre noe med, skrev vi i forrige nummer av Arbeidsmanden. Organisasjonsarbeider Ulf Ulriksen har derfor, sammen med regionalt verneombud Bjørn Tiller, stått ansvarlig for et kurs i forhandlingsteknikk for medlemmer på St. Olav i Trondheim. Kurset hadde ni deltakere fra

NCC og ble avsluttet torsdag 28.juni.

Ulriksen syntes saken burde vært illustrert med et bilde av karene, og forteller at denne gruppa hadde siste kurskveld torsdag 21.juni. På bildet ser vi følgende fra venstre:

Odd Arne Brukveen, Bjarne Lund, Øystein Gjellesvik, Tore Hell Larsen og Stian Ellingsen.

Bjarne Lund er verneombud på anlegget og Stian Ellingsen er hovedtillitsvalgt.

Annonse

Gruveliv – og død

Gjennom de siste 30 årene har Kjartan Fløgstad knyttet en stor del av sitt liv rundt gruvebyer, og bodd i gruvebyer i flere land verden rundt. Han har skildret gruveliv fra Afrika, Sør-Amerika – og Svalbard. Tidligere i år kom boka "Pyramiden. Portrett av ein forlaten utopi".

En skildring av den forlatte russiske gruvebyen Pyramiden på Svalbard. Men boka byr på noe mer. Den gir oss hans personlige refleksjoner over livet i gruvebyer, knyttet opp mot erfaringer fra tidligere reiser, men også satt inn i et politisk og historisk perspektiv.

Pyramiden som gikk fra å være en av de største bosettingene på Svalbard til å bli en spøkelsesby. Forlatt av russerne etter svikt i kullindustrien på 90-tallet. Forlatt slik det var den timen folk reiste derfra, uten opprydding – som om de skulle komme tilbake igjen ganske snart: Bøker sto igjen i hyllene i biblioteket, medisiner sto på rett plass i sine skap på sykehuset og legejournaler lå oppslått.

Etter en forsiktig oppstart i sesongen 1938-39 førte verdenskrigen til av Pyramiden ble fraflyttet noen får år senere. De allierte var redde for at tyskerne skulle overta og utnytte kullproduksjonen på øygruppen. "Til inga nytte protesterte den norske gruveleiinga mot at driftsutstyr og bygningar ble jamna med jorda og kollagra sette i brann. Den 25. august 1941 ble alle russarar på Svalbard evakuerte til Arkhangelsk med skuta "Empress of Canada". Frå Pyramiden reiste det då 91 kvinner og menn".

Etter krigen gikk det bare ett år før arbeidsfolk og bygningsmaterialer ble sendt oppover til nedbrente russiske gruvebyene for å bygge dem opp igjen.

Gruva ble nedlagt og folk flyttet fra byen 1. oktober 1998. Årstallet som knyttet sammen med slutten på den

kalde krigen og sammenbruddet av sovjetøkonomien. Dessuten var gruvebyen tungdrevet. Kanskje hadde flykatasstrofen på Tempelfjellet året før også sin betydning, selv om dette blir benektet av alle, fortalte forfatteren under et frokostseminar i slutten av juni.

Fløgstad spør om innbyggerne trodde de skulle tilbake til Pyramiden igjen. Han undrer også om det står flere "pyramider" igjen andre steder i Russland.

På det meste bodde det om lag 2000 mennesker i Pyramiden, men utover på 90-tallet ble det nedbemanninger som følge av stadig mindre produksjon. I 1996 bodde det 467 menn, 129 kvinner og tre barn i byen. Driften stanser 1. april 1998, og 1. oktober ble Pyramiden tømt for folk.

Fotografen Siri Hermansen har en seksjon i boken, der hun med sine bilder dokumenterer hvordan byen så ut i fra 2006 til 2006. Hun skriver i etterordet "Byen oppleves som et gigantisk stillbilde hvor våre egne bevegelser ikke hører hjemme. I byens stillestående virkelighet hersker bare forfallens dynamikk."

Kjartan Fløgstad Pyramiden.

Portrett av ei forlaten utopi
Spartacus forlag

BA

Verv og vinn!

Bli med i vervekampanjen. Flotte premier venter. Alle som deltar i kampanjen er med i trekningen av en reise. Trekning foretas én gang i året - ved utgangen av januar.

1 medlem

1 medlem:
1. T-skjorte ■ 2. Toalettmappe
■ 3. Ostepett ■ 4. Skopussesett

2 medlemmer

2 medlemmer:
5. Minnepenn ■ 6. Tursekk ■ 7. Sportsbag

10 medlemmer

10 medlemmer:
15. iPod Nano ■ 16. Espressomaskin
■ 17. Samsonite trillekoffert

20 medlemmer

20 medlemmer:
18. Silva kikkert ■ 19. Tivoli Radio DAB
■ 20. Kärcher høytrykkspysler med terrassevasker

3 medlemmer

3 medlemmer:
8. Minigrill med termobag ■
9. Trillebag ■ 10. Juicepresse ■ 11. Skulderveske

5 medlemmer

5 medlemmer:
12. Blender ■ 13. Silva hodelykt
■ 14. Fleecejakke Verona

30 medlemmer

30 medlemmer:
21. GPS ■ 22. Media desktop og flatskjerm
■ 23. DeWalt kapp- og gjersag
■ 24. Reise til 4000,-

Reise verdt
4000,-

Innmelding

Kupongen klippes ut og sendes til den avdelingen du tilhører, eller du kan gjøre det via våre hjemmesider, www.arbeidsmandsforbundet.no

Navn:					
Fødselnummer/Personnummer:					
Adresse:					
Postnummer:			Sted:		
Telefon privat:			Mobil:		Telefon jobb:
Yrke/stilling:				E-postadresse:	
Arbeidsgiver:					
Arbeidssted:					
Er du medlem i annet forbund/i tilfelle hvilket:					
Vervet av:					
Adresse:					
Send premie nummer:				Ikke send premie, jeg samler opp:	
Jeg har samlet opp vervinger tidligere, send meg premie nr					
Størrelse:	S	M	L	XL	XXL
Koffert farge:	SORT			RØD	

Avd. 1 Øst

Postboks 118, 3191 Horten

Avd. 2 Oslo/Akershus

Postboks 8842 Youngstorget, 0028 Oslo

Avd. 3 Møre og Romsdal

Storgt. 9, 6413 Molde

Avd. 4 Nordland

Svalbardgata 26, 8610 Grubhei

Avd. 5 Innlandet

Fakkelgården, 2624 Lillehammer

Avd. 6 Vest

Håkonsgt. 5, 5015 Bergen

Avd. 7 Sør-Vest

Jens Zetlitzgt. 21, 4008 Stavanger

Avd. 8 Midt-Norge

Folkets Hus, 7011 Trondheim

Avd. 9 Nord

Postboks 1060, 9503 Alta

Avd. 142 Longyearbyen

Arbeiderforening

Postboks 408, 9171 Longyearbyen

Avd. 111 Løkken

Grubearbeiderforening

7332 Løkken Verk

Avd. 214 Sandbekk

Grubearbeiderforening

4380 Hauge i Dalane

Den gang da...

”Landsstyremøtet.

(...) Norge er det eneste demokratiet i verden som i dag har arbeiderflertall i nasjonalforsamlingen. I mer enn 20 år har vi hatt arbeiderstyre. Det er den lengste periode noe politisk parti har sittet med regeringsansvaret her i landet. Dette forteller mer enn noe annet om den sterke posisjon arbeiderklassen er nådd fram til.

Arbeiderflertallet har gjort det mulig å føre en økonomisk politikk som har skapt større velstand for brede lag av folket og en jevnere inntektsfordeling. Det er på det politiske plan gjennomført en rekke store saker av betydning for de fagorganiserte. Ved siden avstore investeringer i

kraftutbyggingen og industrien peker vi på blant annet den lovfestede 3 ukers ferie, lønn for 1. og 17. mai, alderstrygden, pensjonstrygden for statsarbeidere, sjømenn og skogsarbeidere, 40 timers uke for gruvearbeidere under dagen, 42 timers uke for helkontinuerlig skiftarbeid, samt 8 timers dag for sjømenn og skogsarbeidere.

(...) Landsstyret henstiller derfor til alle medlemmer, tillitsmenn og foreninger å gå aktivt inn for å sikre fortsatt arbeiderflertall ved høstens stortingsvalg.

Framskrittet skal fortsette.”

Arbeidsmanden nr. 7 – 8 1957

Vinnere av

På kryss & tvers nr. 20:

Jorhild Næss Berg, 7730 BEITSTAD
S. Hustad, 6411 MOLDE
Jon Bærhaugen, 3750 DRANGEDAL

Arbeidsmanden 2007

Nr. 8.....27. september Nr. 10.....6. desember
Nr. 9.....1. november

Stoff til bladet må
være i redaksjonen
minst en uke før
trykkedato.

Vi gratulerer

En forsinket gratulasjon til **Anne Lise Hauge**, kontorsekretær i avdeling 1 Øst. Hun fylte 60 år 21. juli.
Toralf Årdal, tidligere valgt seksjonsleder – stat, fyller 65 år 1. september.
Nils Solevåg, leder av kontrollkomiteen, fyller 50 år 21. september.
Arnfinn Nilsen, tidligere forbundsleder, fyller 65 år 21. september.
Hilbjørg Detlefsen, tidligere renholder ved forbundets hovedkontor, fyller 65 år 26. september.

Norsk Arbeidsmandsforbund

Stiftet 13. april 1895

Postadresse:
Postboks 8704 Youngstorget, 0028 Oslo
Besøksadresse: Grubbegt. 6
Tlf.: 23 06 10 50 - Telefaks: 23 06 10 92
E-post: norsk@arb-mand.no
<http://www.arbeidsmandsforbundet.no>

Forbundets administrasjon:

Erna C. Dyrnø - forbundsleder
Tlf. 23 06 10 61

Helge Haukeland - nestleder
Tlf. 23 06 10 66

Kirsti Mandal - organisasjonsleder
Tlf. 23 06 10 60

Svein Johansen - forbundssekretær
Tlf. 23 06 10 69

Lise Solvang - forbundssekretær
Tlf. 23 06 10 67

Trond Karlsen - forbundssekretær
Tlf. 23 06 10 63

Thorbjørn Jungård - forbundssekretær
Tlf. 23 06 10 91

Pål Sture Nilsen - ungdomssekretær
Tlf. 23 06 10 62

Øvrige:

Ghulam Abbas - økonomisjef
Tlf. 23 06 10 73

Oddbjørn Nilsen - faglig sekretær
Tlf. 23 06 10 85

Trond Erik Thorvaldsen - informasjonssekretær
Tlf. 23 06 10 81

Johnny Myrvold - organisasjonssekretær
Tlf. 23 06 10 70

Forbundsstyret:

I tillegg til forbundsleder, nestleder, organisasjonsleder og forbundssekretær Svein Johansen består forbundsstyret av:

Kjell Borglund (Innlandet), Jens Petter Hermansen (Oslo/Akershus), Tommy Nymo (Nordland), Eva Jenssen (Midt-Norge), Terje Mikkelsen (Sør-Vest), Karl S. Olsen (Møre og Romsdal), Toril Torsvik (Vest).

Forbundets avdelinger:

NAF avd. 1 Øst:
Tlf. 33 03 05 15. Telefaks 33 03 05 14

NAF avd. 2 Oslo/Akershus:
Tlf. 23 06 17 70. Telefaks 23 06 17 71

NAF avd. 3 Møre og Romsdal:
Tlf. 71 20 16 10. Telefaks 71 20 16 11

NAF avd. 4 Nordland:
Tlf. 75 12 08 88. Telefaks 75 12 08 99

NAF avd. 5 Innlandet:
Tlf. 61 05 42 50. Telefaks 61 05 42 60

NAF avd. 6 Vest:
Tlf. 55 30 91 80. Telefaks 55 30 91 81

NAF avd. 7 Sør-Vest:
Stavanger: Tlf. 51 50 02 39. Telefaks 51 50 02 42
Kristiansand: Tlf. 38 09 24 70.
Telefaks 38 09 53 88

NAF avd. 8 Midt-Norge
Tlf. 74 13 56 00
Trondheim: Telefaks 73 87 94 91
Steinkjer: Telefaks 74 13 56 26

NAF avd. 9 Nord:
Tlf. 78 43 67 01. Telefaks 78 44 50 15

NAF avd. 111
Løkken Gruvearbeiderforening:
Tlf. 72 49 64 87

NAF avd. 142
Longyearbyen Arbeiderforening:
Tlf. 79 02 51 26. Telefaks 79 02 13 09

NAF avd. 214
Sandbekk Grubearbeiderforening:
Tlf. 51 47 82 97. Telefaks 51 47 80 38

Ved adresseendring:
Fyll ut slippen og send den inn til
Norsk Arbeidsmandsforbund,
Postboks 8704, Youngstorget,
0028 OSLO

B-Postabonnement

Ny adresse.....

.....

.....

Ny arbeidsgiver.....

Fredet skjønnhet

Den lå bare der, som om den ventet på å bli fotografert. Men bare for et øyeblikk. Ett knips, var den borte. Det er typisk for hoggorm, for når den værer oss mennesker stikker den gjerne av før vi vet ordet av det. Den er ikke aggressiv, det er bare når den føler seg truet og ikke har noen fluktmulighet at den vil bite. Hoggormen er den eneste giftslangen i Norden. (Foto: Britt Andreassen)